

Koopkracht in context: huishoudens onder de lage-inkomensgrens

De raming van de statische koopkrachtontwikkeling kent beperkingen. De raming is met onzekerheid omgeven en dynamische effecten als het vinden of verliezen van een baan of met pensioen gaan worden niet meegenomen. Daarnaast geven de koopkrachtplaatjes weliswaar inzicht in de *verandering* van het besteedbaar inkomen, maar niet in het *welvaartsniveau* van huishoudens. Het CPB publiceert daarom voor elke groep in de koopkrachttabel het nominaal besteedbaar inkomen (NBI). Deze cijfers geven inzicht in de uitgangspositie van huishoudinkomens en bieden daardoor context voor de veranderingen in huishoudinkomens die het CPB presenteert in de koopkrachttabel.

De omvang van het aantal huishoudens met een laag inkomen biedt aanvullend inzicht in het welvaartsniveau. Onderstaande tabel (a) toont voor elke groep uit de koopkrachttabel het percentage huishoudens dat volgens de CBS-definitie in 2018 onder de lage-inkomensgrens valt. De cijfers zijn berekend door het gestandaardiseerde NBI van huishoudens te vergelijken met de lage-inkomensgrens van het CBS. Het gestandaardiseerde NBI is gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. In 2018 is de lage-inkomensgrens voor een eenpersoonshuishouden 12.736 euro.

Zowel het CBS als het SCP maakt berekeningen van het aantal huishoudens met een laag inkomen. De lage-inkomensgrens van het CBS is een vast koopkrachtbedrag, dat jaarlijks met de prijsontwikkeling wordt geïndexeerd. Het uitgangspunt is het bijstandsniveau uit 1979. De bijstand lag toen op een relatief hoog niveau, waardoor volgens deze definitie huishoudens die alleen een bijstands- of AOW-uitkering ontvangen, onder de lage-inkomensgrens vallen (b). Het SCP hanteert het basisbehoeftecriterium, het minimale inkomen om aan de basisbehoeften te voldoen (c). Dit criterium is nog niet beschikbaar voor 2018.

Uitgaande van de CBS-definitie valt voor 7,8% van de huishoudens het gestandaardiseerde NBI onder de lage-inkomensgrens. Van alle uitkeringsgerechtigden heeft 45,5% een laag inkomen. Dit zijn ook vaak alleenstaanden, die in vergelijking met tweeverdieners en alleenverdieners de grootste kans maken op een laag inkomen. Deze huishoudens behoren vaak tot de groep met de 20% laagste bruto inkomens, waarvan 46,8% een laag inkomen heeft. Het deel van de werkenden en gepensioneerden met een laag inkomen is ongeveer 4%. Het valt ook op dat gezinnen met en zonder kinderen een vergelijkbare kans op een laag inkomen hebben, ongeveer 9%. Voor beide categorieën worden gepensioneerden overigens niet meegeteld.

Huishoudens onder de lage-inkomensgrens (CBS-definitie) in 2018 en mediane koopkrachtontwikkeling in 2019

	Huishoudens met laag inkomen 2018 (%)	Mediane koopkrachtontwikkeling 2019 (%)		Huishoudens met laag inkomen 2018 (%)	Mediane koopkrachtontwikkeling 2019 (%)
Alle huishoudens	7,8	1,5			
Inkomensniveau			Huishoudtype		
1-20% (< 115% wml)	46,8	1	Tweeverdieners	2,9	1,6
21-40% (115 - 184% wml)	5,1	1,6	Alleenstaanden	13,3	1,4
41-60% (184 - 268% wml)	0,3	1,6	Alleenverdieners	9,6	1,7
61-80% (268 - 390% wml)	0,1	1,6			
81-100% (> 390% wml)	0,1	1,6	Inkomensbron		
			Werkenden	4,2	1,6
Gezinssamenstelling			Uitkeringsgerechtigden	45,5	0,8
Met kinderen	8,6	1,5	Gepensioneerden	4	1,4
Zonder kinderen	9,1	1,5			

Bron: eigen berekeningen CPB m.b.v. MIMOSI.

(a) Dit is een actualisatie van de raming die het CPB aan het begin van 2018 heeft uitgevoerd op verzoek van het CBS (Koot, P., 2018, Raming aantal personen/huishoudens onder de lage-inkomensgrens ([link](#))).

(b) Zie ook CBS, 2018, Armoede en sociale uitsluiting 2018 ([link](#)).

(c) SCP, 2016, Armoede in kaart ([link](#)).